

Araştırma Makalesi

Künye: Mutlu,T.O. & Şentürk,H.E. & Çetinkaya,A. &Albayrak,A.Y. (2020). Okul sporları müsabakalarına katılan lise öğrencilerinin empatik eğilimlerinin incelenmesi, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 22(4).

OKUL SPORLARI MÜSABAKALARINA KATILAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİK EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Tonguç Osman MUTLU¹, Halil Evren ŞENTÜRK², Asil ÇETİNKAYA³, Ahmet Yılmaz ALBAYRAK⁴

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Okul Sporları yarı final Futsal müsabakalarına katılan lise öğrencilerinin algıladıkları empatik eğilimlerinin incelenmesi olarak belirlenmiştir. Çalışma, toplam 161 (90 kadın, 71 erkek) öğrenci-sporcu ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada anket tekniği uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Dökmen (1998) tarafından geliştirilen "Empatik Eğilim Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin normal dağılımını ölçmek için yapılan normallik testinden sonra veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik testler yapılmıştır. Verilerin güvenilirliğine bakıldıktan sonra cinsiyet ve kaptanlık ile t-test, spor yılı, bölge ve lise arasında anova testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrenci-sporcuların cinsiyetleri ve kaptanlık durumları ile ölçek arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Lise ve spor yılı ile ölçek arasında yapılan tek yönlü varyans analizine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bölge ile ölçek arasında yapılan tek yönlü varyans analizine göre Ege Bölgesi'nde okuyan öğrencilerin empatik eğilimleri, Marmara ve İç Anadolu Bölgesindeki sporcu-öğrencilere göre empatik eğilimlerinin yüksek olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, Ege Bölgesindeki öğrenci-sporcuların empatik eğilimlerinin Marmara ve İç Anadolu Bölgesindeki öğrenci-sporcuların empatik eğilimlerinden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Empati, Empatik Eğilim, Futsal, Öğrenci, Sporcu.

INVESTIGATION OF EMPATHIC TENDENCY OF HIGH SCHOOL STUDENTS ATTENDING SCHOOL SPORTS COMPETITION

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the empathic tendencies perceived by high school students participating in School Sports semi-final Futsal competitions. The study was carried out with a total of 161 (90 female, 71 male) student-athletes. Questionnaire technique was applied in the research. In the research, "Empathic Tendency Scale" developed by Dökmen (1998) was used as a data collection tool. After the normality test to measure the normal distribution of the research data, parametric tests were carried out because the data showed normal distribution. After examining the reliability of the data, the t-test with gender and captaincy, anova test was applied between the sports year, the region and the high school. There was no significant difference between the gender and captainship status of the student-athletes participating in the study and the scale. According to the one-way analysis of variance between high school and sports years and the scale, no significant difference was found. According to the one-way analysis of variance between the region and the scale, it was observed that the empathic tendencies of the students studying in the Aegean Region were higher than the athletes-students in the Marmara and Central Anatolia regions. In conclusion, it can be said that the empathic tendencies of the student-athletes in the Aegean Region are higher than the empathic tendencies of the student-athletes in the Marmara and Central Anatolia regions.

Key words: Empathy, Futsal, High School Students.

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Muğla.
0000-0003-1270-6978

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Muğla.
0000-0001-7402-0758

³ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
0000-0001-5497-4335

⁴ Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gümüşhane.
0000-0002-3345-6579

GİRİŞ

İnsanlık süre gelen zamanda belirli zorlukların üstesinden gelmek durumunda kalmış aynı zamanda mutluluklarını ortaya çıkaran anların duygularını hissetmişlerdir. Kişilerin karşılaştığı zorlukların temelinde elde edilmek istenen bir kazanıma karşılık onun önündeki bir takım engeller olmaktadır. Bireyler kimi zaman bu zorlukları aşabilirken kimi zamanda içinden çıkılmaz bir durumun içerisinde kaldıkları için kaygı ve stres seviyelerinde büyük artışlar meydana gelmektedir. Böyle durumlar insanların duygusal açıdan olumsuz bir etkilenmesi ile sıkışıp kalma ve hareket edememe hissiyatının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Öte yandan bireyler çeşitli sebeplerle mutluluklarını ortaya çıkaran durumlarla da karşılaşmaktadırlar. İnsanlar doğası gereği bir araya gelme ve iletişim kurarak hayatlarındaki olumlu ya da olumsuz gidişatı diğer insanlarla paylaşma ihtiyacı hissedeler. Bu iletişimler esnasında birbirleriyle hayatlarına dair her türlü durumun paylaşımı yapılabilmektedir. Bazı insanlar, sorunları olan ya da mutluluğunu paylaşan kişinin duygularını anlama çabasına girerken bazıları da sadece kendi hayatlarına odaklanma eğilimindedir. Bu anlama çabası empati kavramıyla açıklanmaktadır. Empati; kişinin karşısındaki farklı duygu durumlarına sahip bireyin içinde olduğu durumu anlama ve kendini sanki karşısındaki bireymiş gibi düşünmesi durumudur (Saygılı ve ark., 2015; Dinçyürek, 2004).

Empati durumu bireyin karşısındakine hem bilişsel hem de duyuşsal verdiği tepkileri içermektedir (Zahn-Waxler ve Radke-Yarrow, 1990). Bireyler empatilerini geçmişte edinmiş oldukları olumlu ve ya olumsuz tecrübelerden yararlanarak karşısındakinin deneyimlerini ifade edebilmek ve diğerinin bakış açısını anlayabilmek adına kullanırlar (Escalas ve Stern, 2003). Empati durumu bireyler arasındaki etkileşimi güçlendiren ve iletişimsel problemlerin çözülmesini sağlayan bir kavramdır. Empatik eğilimi yüksek olan bireylerin sorunlar karşısında çatışma yerine orta yolda buluşma ve aynı duyguyu paylaşma eğilimindedir (Pişkin, 1989). Çocuk ve genç bireylerin empati yeteneklerini etkin bir şekilde kullanabilmeleri şuanda ve ileride çevrelerindeki insanların karşılaşacakları problemleri anlayıp çözebilmeleri adına önemli bir özellik olmaktadır. Bir bireyin empati yeteneğini çeşitli durumlara uyum sağlayabilecek bir şekilde kazanabilmesi, ailesinde ve yakın çevresinde karşılaştığı olaylar karşısında verilen tepkilerin nasıl olduğu ile bağlantılı olmaktadır (Rehber ve Atıcı, 2009). Öğrenimine devam eden bireylerin empatik eğilimlerinin gelişimi büyük oranda ailesinde karşılaştığı yaklaşımlar etkilemektedir (Akbulut ve Sağlam, 2010). Öğrencilerin diğer bireyler

ile olan ilişkilerinde destekleyici unsurları kullanan ailelerin çocuklarında daha fazla empatik eğilim olduğu görülmektedir (Şirin ve ark., 2018).

Fiziksel aktivite ve sporun insanların psikolojisi üzerine etkisinin olumlu yansıdığı bilinmektedir (Şentürk, 2015). Bireysel ve takım sporlarıyla ilgilenen bireylerde olaylara farklı şekillerde tepkiler verdiği görülmektedir. Takım sporlarından bireylerin daha fazla diğer insanlarla etkileşimde bulunma ihtiyacı fazladan edinilen tecrübelerle olaylar karşısında farklı bakış açılarını sağlayabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında takım sporu ile uğraşan bireylerin diğer bireyler ile içerisinde buldukları mücadelelerin yoğunluğu karşısındaki bireye karşı empatik eğilimlerini arttırmaktadır (Aslan ve Çoknaz, 2016). Sporda empatik eğilim durumu insanların birbirleri arasındaki iletişim problemlerinin aşılmasında yardımcı olurken, aynı zamanda başarının önündeki engelleri ortadan kaldırmak adına bireyler için önemli bir unsurdur. Bu bilgiler ışığında araştırmanın amacı okul sporlarında müsabakaya katılan sporcuların empatik eğilimlerinin incelenmesi olarak belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma'nın Modeli

Okul Sporları yarı final Futsal müsabakalarına katılan lise öğrencilerinin algıladıkları empatik eğilimlerinin incelenmesi ve mevcut durumun ortaya konulması planlandığından tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri daha önce veya halen var olan bir durumu olduğu biçimde betimlemeyi amaç edinmiş bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmanın kapsamına yer alan bir durumu, olayı, kişi veya nesne içinde bulunduğu koşullarla açıklamaya çalışılır. Mevcut olan konumu değişikliğe uğratma ya da etkide bulunma amacı bulunmaz (Karasar, 2009).

Araştırma Grubu

Araştırma Muğla Ortaca/Dalaman'da yapılan Genç Kadın/Erkek Türkiye Yarı Finaline farklı illerden müsabakalara katılan sporcu-öğrencilerden oluşmaktadır. Veri toplama aşamasında evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış fakat gönüllülük esas alındığı için anketleri doldurmayı kabul eden 161 öğrenciye uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma veri toplama araçları iki bölümden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan sporcu-öğrencilerin anket formları bire bir araştırmacı tarafından müsabakalar öncesi teknik toplantıda

kafilelerin antrenör/idarecilerine çalışma ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiş ve onlar tarafından onaylandıktan sonra sporcu-öğrencilere elden dağıtılmış, tamamlandıktan sonra da tekrar elden geri toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Veri toplama aracının ilk bölümünde sekiz sorudan oluşan kişisel bilgi formu, öğrenci-sporcuların kişisel özelliklerini (cinsiyet, bölge, spor yılı, kaptanlık yaptınız mı, okuduğunuz lise) belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Empatik Eğilim Ölçeği: Anket formunun ikinci bölümünde Dökmen (1988) tarafından geliştirilen ‘Empatik Eğilim Ölçeği’ kullanılmıştır. Ölçekte bulunan 3,6,7,8,11,12,13,15. numaralı sorular ters puanlamayla hesaplanmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin normal dağılımını ölçmek için yapılan normallik testinden sonra veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik testler yapılmıştır. Verilerin güvenilirliğine bakıldıktan sonra cinsiyet ve kaptanlık ile t-test, spor yılı, bölge ve lise arasında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Kişisel Bilgilerinin Dağılımı

Değişken		N	%
Cinsiyet	Erkek	71	44,1
	Kadın	90	55,9
Spor Yılı	0-2 yıl	45	28,0
	3-5 yıl	54	33,5
	6-8 yıl	30	18,6
	9-11 yıl	23	14,3
	12 yıl ve üzeri	9	5,6
Lise	Spor Lisesi	41	25,5
	Anadolu Lisesi	88	54,7
	Teknik Lise	24	14,9
	Çok Programlı Lise	8	5,0
Bölge	Ege Bölgesi	84	52,2
	Marmara Bölgesi	33	20,5
	Akdeniz Bölgesi	11	6,8
	İç Anadolu Bölgesi	33	20,5
Kaptanlık yaptınız mı?	Evet	79	49,1
	Hayır	82	50,9
TOPLAM		161	% 100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin 71'nin erkek, 90'ının kadın, 45'inin 0-2 yıl, 54'ünün 3-5 yıl, 30'unun 6-8 yıl, 23'ünün 9-11 yıl, 9'ununda 12 yıl ve üzeri spor yılı olduğu, 41'inin Spor Lisesi, 88'inin Anadolu Lisesi, 24'ünün Teknik Lise, 8'inin Çok Programlı Lise öğrencisi olduğu, 84'ünün Ege Bölgesi, 33'ünün Marmara Bölgesi, 11'inin Akdeniz Bölgesi, 33'ünün İç Anadolu Bölgesi'nde yaşadığı, araştırmaya katılan öğrencilerin 79'u daha önce bir spor branşında kaptanlık yaparken 82'si herhangi bir spor branşında kaptanlık yapmadığını belirtmiştir.

Tablo 2. Araştırma Verilerinin Güvenirliliği

Cronbach Alfa Katsayısı	N
,666	20

Tablo 2'de görüldüğü üzere araştırma verilerinin cronbach alfa katsayısı .66'dır. Büyüköztürk'e (2011) göre .60 ile .79 arasındaki katsayılar iyi düzeyde güvenilirliğe sahiptir. Buna göre araştırma verilerini güvenirliliği bu çalışma için iyi düzeyde olmaktadır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrenci-Sporcuların Cinsiyetleri ile Ölçek Arasındaki t-test Sonucu

Değişken		N	X	Std. S.	Df	t
Cinsiyet	Erkek	71	3,5768	,50106	159	,288
	Kadın	90	3,4994	,39238		

(*p<,05**p<,01)

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetleri ile ölçek arasında yapılan t-test sonucuna göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrenci-Sporcuların Spor Yılları ile Ölçek Arasında Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucu

Değişken		N	X	Std. S.	p
Spor yılı	0-2 yıl	45	3,6322	,49407	,140
	3-5 yıl	54	3,4102	,45530	
	6-8 yıl	30	3,5533	,38009	
	9-11 yıl	23	3,5935	,38885	
	12 yıl ve üzeri	9	3,5611	,33706	

(*p<,05**p<,01)

Tablo 4'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan bireylerin spor yılları ile ölçek arasında yapılan tek yönlü varyans analizine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğrenci-Sporcuların Yaşadıkları Bölge ile Ölçek Arasında Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Değişken			N	X	Std. S.	p	LSD
Bölge	Ege Bölgesi	A	84	3,6536	,43241	,004**	A>B,D
	Marmara Bölgesi	B	33	3,4167	,46024		
	Akdeniz Bölgesi	C	11	3,4455	,27700		
	İç Anadolu Bölgesi	D	33	3,3742	,42814		

(*p<,05**p<,01)

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan futsal öğrenci-sporcuların yaşadıkları bölge ile ölçek arasında yapılan tek yönlü varyans analizine göre Ege Bölgesi'nde yaşayan futsal öğrenci-sporcuları Marmara ve İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayanlara göre anlamlı farklılaşmıştır (p<,01).

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğrenci-Sporcuların Kaptanlık Yapıp Yapmaması ile Ölçek Arasında Yapılan t-test Analizi Sonucu

Değişken		N	X	Std. S.	Df	t	p
Kaptanlık Yaptınız mı?	Evet	79	3,5013	,38597	159	,365	,168
	Hayır	82	3,5646	,49357			

(*p<,05**p<,01)

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan öğrenci-sporcuların kaptanlık yapıp yapmaması ile ölçek arasında yapılan t-test sonucuna göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrenci-Sporcuların Öğrenim Gördükleri Lise ile Ölçek Arasında Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Değişken		N	X	Std. S.	p
Lise	Spor Lisesi	41	3,4744	,50263	,146
	Anadolu Lisesi	88	3,5841	,42565	
	Teknik Lise	24	3,3937	,40789	
	Çok Programlı Lise	8	3,7000	,32950	

(*p<,05**p<,01)

Tablo 7’de araştırmaya katılan öğrenci-sporcuların öğrenim gördükleri lise ile ölçek arasında yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma bulgularına göre öğrenci-sporcuların cinsiyetleri ile empatik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öztürk ve ark., (2004), Dorak ve Vurgun (2006), Yılmaz ve Akyel (2008), Karabulut ve Bahadır (2013), Mutlu ve ark. (2014), Eraslan (2016), Ayaş ve ark. (2016), Erkmen (2017), Topçu (2019) yaptıkları araştırmada cinsiyet ile empatik eğilim arasında anlamlı fark bulamamıştır. Araştırmamız yukarıdaki çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Diğer yandan Aydın (1996), Karakaya (2001), Uygun (2001), Duru (2002) ve Rehber ve Atıcı (2009), Gülle (2015), Beyaz (2016), Ayaş ve Çoban (2018), Gül (2019) yaptığı araştırmada kadınların erkeklere göre anlamlı farklılaşarak daha fazla empati yeteneği olduğunu bulmuşlardır. Araştırmamız cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık bulunmaması yönünden yukarıdaki çalışmalarla benzerlik göstermemektedir.

Araştırmaya katılan öğrenci-sporcuların spor yılları ile empatik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Karabulut ve Bahadır (2013) judo sporcularına yapmış olduğu araştırmada spor yılı ile empatik eğilim arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Mutlu ve ark. (2014) tenis sporcularının spor yılları ile empatik eğilimleri arasında bir ilişki bulamamıştır. Topçu (2019) lise öğrencilerine yapmış olduğu araştırmada spor yılı ile empatik eğilim arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Çalışmamız spor yılı değişkeninde yukarıdaki araştırmacılarla benzerlik göstermektedir. Erkmen (2017), Elik (2017), Ayaş ve Çoban (2018) yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin spor yılları ile empatik eğilimleri arasında anlamlı farklılık bulmuştur. Araştırmamız spor yılı değişkeninde Erkmen (2017), Elik (2017), Ayaş ve Çoban (2018)’in yapmış olduğu çalışmayla benzerlik göstermemektedir.

Araştırmaya katılan öğrenci-sporcuların kaptanlık yapıp yapmama durumları ile empatik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Erkmen (2017) yaptığı araştırmada spor dalında kaptanlık yapan öğrenci-sporcuların empatik eğilimlerini anlamlı olarak farklı bulmuştur. Araştırmamız kaptanlık değişkeninde Erkmen (2017)’nin çalışmasıyla benzerlik göstermemektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri lise ile empatik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Topçu (2019) lise öğrencilerine yaptığı araştırmada farklı statüdeki liselerde okuyan gençlerin empatik eğilimlerinde anlamlı farklılık bulmuştur. Çalışmamız lise değişkeninde Topçu (2019)’nun araştırmasıyla paralellik göstermemektedir.

Sonuç olarak; Ege Bölgesindeki öğrenci-sporcuların empatik eğilimlerinin Marmara ve İç Anadolu Bölgesindeki öğrenci-sporcuların empatik eğilimlerinden daha yüksek olduğu görülmüştür.

ÖNERİLER

- Araştırmaya diğer spor branşlarında bulunan sporcular dâhil edilebilir.
- Araştırma kişisel bilgilerindeki değişkenler arttırılabilir.

KAYNAKLAR

1. Akbulut, E. ve Sağlam, H.İ. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 1068-1083.
2. Aslan, S, Çoknaz, H. (2016). Takım ve Bireysel Sporlarla Uğraşan Sporcuların Empatik Eğilim Puanlarının Karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1) , 97-106. DOI: 10.22396/sbd.2016.9
3. Ayaş, B. E. ve Çoban, B. (2018). Bireysel Spor Branşı İle İlgilenen Sporcuların Empatik Eğilim Düzeylerini İncelenmesi. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 16, Mart 2018, s. 420-429.
4. Ayaş, B. E., İnan, H., Kartal, M., Gacar, A. (2016). Comparing The Emphatic Tendency Levels Of Sport Sciences Faculty Students In Terms Of Different Variables. *International Journal of Social Science*. Winter II. Number: 53, p. 459-466. <http://dx.doi.org/10.9761/JASS6882>
5. Aydın A. (1996). Empatik Becerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
6. Beyaz, Ö. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeylerinin İncelenmesi: Anadolu Üniversitesi Örneği. T.C. Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Eskişehir.
7. Dinçyürek, S. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Empatik Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 10, 95-116.
8. Dorak, F., ve Vurgun, N. (2006). Takım Sporları Açısından Empati Ve Takım Birlikteliği İlişkisi Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi. IV (2), 73-77.
9. Dökmen, Ü. (1988). Empatinin Yeni Bir Modele Dayanarak Ölçülmesi Ve Psikodrama İle Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21 (1-2) 155-190.
10. Duru E. (2002). Öğretmen Adaylarının Empati-Yardım Etme Eğilimleri İlişkisi ve Yardım Etme Eğiliminin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Sayı:12, s. 21-36.
11. Elik, T. (2017). Güneydoğu Anadolu Bölgesi Futbol Takımlarında Amatör Olarak Futbol Oynayan Sporcuların Sportmenlik Yönelimleri ve Empatik Eğilim Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. T.C. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı Hareket Ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı, İstanbul.
12. Eraslan, M. (2016). Gençlerde Duygusal Zekâ ve Empatik Eğilim Düzeylerinin Yaş, Cinsiyet ve Spor Yapma Değişkenlerine Göre İncelenmesi. Cilt:24 No:4 *Kastamonu Eğitim Dergisi* 1839-1852.
13. Erkmen, G. (2017). Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin Sporda Tercih Ettikleri Lider

- Davranışları İle Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Konya.
14. Escalas , J. E., Stern, B. B. (2003). Sympathy and empathy: Emotional responses to advertising dramas. *The Journal of Consumer Research*, 29(4), 566-578.p
15. Gül, Ö. (2019). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri, Empatik Eğilimleri Ve Karar Verme Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Çorum.
16. Gülle, M. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Eleştirel Düşünme ve Empati Kurma Düzeylerinin İncelenmesi. Doktora Tezi. T.C. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sakarya.
17. Karabulut, O. E. ve Bahadır, Z. (2013). Ümit Milli Judo Takımının Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma ve Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt 7, Sayı 2.
18. Karakaya A. D. (2001). Akdeniz Üniversitesindeki Hemşirelik Öğrencilerinin Empati Becerileri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
19. Mutlu, O. T., Şentürk, E.H., Zorba, E. (2014). Üniversite Öğrencisi Tenisçilerde Empatik Eğilim ve İletişim Becerisi. *Special Issue on the Proceedings of the 3rd ISCS Conference SI(1): 129-137.*
20. Öztürk F. Ş., Koparan N. H., Efe M., Özkaya G. (2004). Antrenör ve Hakemlerin Empati Durumlarının Araştırılması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 1(1) 19-25.
21. Pişkin, M. (1991), Empati, Kaygı ve Çatışma Eğilimi Arasındaki İlişki, *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22 (2), 775-784.
22. Rehber, E. ve Atıcı, M. (2009). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Göre Çatışma Çözme Davranışlarının İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1, s.323-342.
23. Saygılı, G., Kırıktaş, H., Gülsoy, T. H. (2015). Bazı Değişkenlere Göre Öğretmenlerin Empatik Eğilim Düzeyleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt 4, Sayı 1, s. 73 – 82.
24. Şentürk, H.E. (2015) Spora yönelik tutum ölçeği: geliştirilmesi, geçerliliği ve güvenilirliği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 7 (2), 8-18.
25. Şirin, A, Özgen, G, Akca-Erol, F, Akça-Koca, D. (2018). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aile İlişkilerinin Empatik Eğilimlerine Etkisi. *Marmara University Atatürk Education Faculty Journal of Educational Sciences*, 48 (48) , . DOI: 10.15285/maruaebd.363290
26. Topçu, Y. (2019). Farklı Statüdeki Lise Öğrencilerinin Spor Yapma Alışkanlıkları, Empatik Eğilim ve İletişim Becerilerinin İncelenmesi. T.C. Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Trabzon.
27. Uygun E. (2006). Psikiyatri Servisinde Çalışan Hemşirelerin Empati Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. T.C. İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul.
28. Yılmaz, İ. ve Akyel, Y. (2008). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 9, Sayı 3, s.27-33.
29. Zahn-Waxler, C., and Radke-Yarrow, M. (1990). The origins of empathic concern. *Motivation and Emotion*, 14, s. 107-130.
30. Karasar, N. (2016). Bilimsel Araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler. 31. Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.